

MÚLTÁTALAKÍTÓKNAK

Makovecz Imre

Nekem, 75 éves embernek már nem az a dolgom, hogy értelmezési és rejtett értékelő vitákban részt vegyek.

Egyszerűen: nem érdekel, nem érdekelhet a *posztorganikus** megnevezés, vagy a *cool* és egyéb kétértelmű magatartások elemzése.

Engem még mindig az élet érdekel az öregség szűkös keretei között.

Mit jelent ez?

Dunaszerdahely, Zseliz, Királyhelmece, Csíkszereda, Csenger érdekel.

Azok a városok, települések, ahol különböző okok miatt a történelmi központot földig rombolták, hogy a múltat eltöröljék, hogy az elegancia, a nyugodt polgári lét rekvizitumai eltűnjenek. Ott van dolgom.

Új életet kell építeni a semmi helyén úgy, hogy elővesszük a régi képeket, bejárjuk a vidéket és a múlt metamorfózisát letesszük a leromboltak helyére. Ez hosszú, szívós munkát igényel, és a megrendelő város, község következetes, értő támogatását, akaratát.

És még valamit:

Mi kell ahhoz, hogy átalakítsuk a múltat?

1. Mikor odahívunk, a semmit látjuk és a semmit körülálló lakótelepet. A lakótelep ablakaiból a semmi látható.

2. A semmi helyén 1920-ban még iparos, kereskedő utcák, terek, emberek, kocsik, süt a nap, az üzletportálok pompái kihúzva. Élet van a semmi helyén.

Ezt a történelmi eleven tablót úgy ismerjük meg, hogy archívumokból, könyvekből régi fényképeket nézünk.

És most jön a neheze.

Nem a régit akarjuk megépíteni, hanem a hamis történelem pusztításainak helyén új életfeltételeket szeretnénk biztosítani azzal, hogy új utcákat, tereket tervezünk a régi építészek és a környezet archívumainak segítségével. Sok fényképet mutatok Dunaszerdahelyről, ahol a koholt vádak alapján leváltott polgármester, Pázmány Péter és testülete megbízásai alapján a város közepén, rombolás után felépített lakótelepből újra várost építettünk.

Az élő építészeti szemlélet, akarat és szembeállítás a pusztítás szellemével.

Én nem tudom, mi a posztorganikus, kedves Wesselényi uram!

***Szerkesztői széljegyzet** • Makovecz Imre lét-szemlélete és építészete Kodolányi soraival rezonál: „Van egy hierarchia a létben, amelynek léteznek szellemi, lelki és anyagi szintjei, és mi ezek között föl-le szánkázunk. Törekszünk egy felső valóság, középpont felé, hogy ne ragadjunk bele a széteső anyagba.” Innen közelítve aligha feltételezhető lényeges szellemi és építészeti áramlat építmények felszíni anyagán, annak struktúráján át.

Wesselényi-Garay Andor *Posztorganikus építészet – a kortárs magyar építészeti új fejezete* címmel arról írt az *Országépítő* 2009/3 számában, hogy az organikus-tól a posztorganikus felé elmozduló építészeti kísérleteket érzékel, amelyeknél jellemző a téglafelületek dominanciája. Megállapítja, hogy a kísérletezők „Makovecz Imre politikai ellenállását feladva – lévén hogy eltűnt az ellenség” – olyan gyakorlatot űznek, amely „konfórmá tehető egy történelmi kis- vagy akár nagyváros környezetében is.”

Csak hogy Makovecz nem politikai kurzusokkal, hanem mindenféle pusztítással állt és áll szemben. Egyébként a korrupció legmélyéig süllyedt politikai-gazdasági elit országjárása bőven adhatott okot – nem éppen politikai nézetek tekintetében – a tiltakozásra.

„A téglá extenzív használatával leírható” és a politikai ellenállást feladó „Wesselényi-posztmodernnek” meglepve tapasztalhatják: bár fel sem merült, hogy bármit feladjanak, új építészeti-méleti milióbe sodródtak. Úgy mond nem rekedtek meg az organikuságnál és a politikai ellenállásnál.

E kettő közötti titkos összefüggés lehet az oka, hogy egyetlen fővárosi épület tervezésére sem kapott önkormányzati megbízást Makovecz Imre. Sajnos így nehéz bizonyítani, hogy az organikuság nem tehető városi építésre konfórmá. Komoly dilemmát jelentene, ha kiderülne, hogy e meg nem rendelt és meg nem épült házak tetőtől talpig posztorganikuság-gyanús téglaburkolatot kaptak.

A siker titka Brecht szerint is a provokáció.